

Besvara alla tävlingsuppgifter.

Tävlingstiden är 120 minuter.

Den första uppgiften kan ge totalt max. 8 poäng, den andra uppgiften 12 poäng och den tredje 20 poäng.

Flervalsuppgifter (max 8 p.)

1. På vilket av följande fall kan konsumentskyddslagen tillämpas?

- a) 90-åriga Tove köpte en dammsugare för 2 800 euro av en dörrknackare, som sålde från dörr till dörr och erbjöd endast ett dammsugarmärke. Tove ångrade sitt köp redan samma kväll.
- b) 18-åriga Aapeli köpte ätmogna mangor i partihandeln till sitt nygrundade kraftföretag. Mangorna var råa, och Aapelis kafékunder blev utan mangosmoothie.
- c) 14-åriga Iina köpte en mobiltelefon i en kinesisk webbshop. Menyerna i telefonen var endast på kinesiska och inga externa program kunde installeras i telefonen.
- d) 10-åriga Patrik köpte en spelkonsol av sin klasskamrat för att spela Fortnite. Konsolen fick fel strax efter köpet.

2. År 2018 stiftade Finlands riksdag en lag gällande så kallade lätta bilar som var avsedd att träda i kraft i november 2019. Europeiska kommissionen gav Finland i augusti 2019 en anmärkning om landets lagstiftning kring lätta bilar, och därför blev man tvungen att senarelägga ikraftträdandet av lagen till år 2020. Vilket av följande påståenden stämmer?

- a) Kommissionen gav en anmärkning eftersom den med hjälp av direktiven vill ingripa i Finlands interna angelägenheter.
- b) Kommissionen gav en anmärkning eftersom lagen stred mot körkortsdirektivet.
- c) Kommissionen gav en anmärkning eftersom Europeiska unionens domstol har förbjudit mopedbilar.
- d) Kommissionen gav en anmärkning eftersom körning med personbil påverkar klimatförändringen.

3. 18-åriga studeranden Mikko har ingått sitt livs första hyresavtal gällande en lägenhet. Vilket av följande påståenden stämmer?

a) Enligt principen om avtals bindande verkan ska Mikko och hans hyresvärd utan undantag iaktta villkoren i hyresavtalet, och Mikko och hyresvärderna är under alla omständigheter bundna till hyresavtalet under dess hela giltighetstid.

b) Enligt principen om avtalsfrihet kan de skriva ett avtal med ett innehåll enligt deras egna önskemål utan några som helst begränsningar.

c) Mikko och hyresvärderna undertecknar avtalet 9.9.2019 och avtalet börjar 1.10.2019. Avtalet är bindande för dem från den dag avtalet undertecknas.

d) Mikkos förmyndare ska också underteckna hyresavtalet, eftersom de betalar hyran under Mikkos studietid.

4. Finland har som stat förbundit sig till rättsstatsprincipen. I 2 kap. 3 § (731/1999) i Finlands grundlag föreskrivs: "All utövning av offentlig makt skall bygga på lag. I all offentlig verksamhet skall lag noggrant iakttas." Vilket av följande påståenden *strider mot* rättsstatsprincipen?

a) 16-åriga gymnasieeleven Tuovi gör sig skyldig till två brott när hon bryter sig in i skolans datasystem och sprider uppgifter om sin f.d. pojkvän, uppgifter som omfattas av integritetsskyddet.

b) Domaren lindrar straffet för brottet eftersom den dömda stadsdirektören är en av kommunens mest inflytelserika personer och domarens jaktkamrat.

c) En tjänsteman på Undervisningsministeriet gör sig skyldig till ett djurskyddsbrott genom att lämna sitt husdjur utan mat och dryck med följderna att djuret avlider.

d) Eftersom den 16-åriga gymnasieelevens förmyndares inkomster överskrider inkomstgränserna beviljar FPA inte eleven läromaterialstillägg fastän elevens förmyndare inte går med på att ge eleven pengar till läromaterial.

5. Stridigheter i familjen Laitinen. 17-åriga gymnasieeleven Kati bor hemma och kräver att hennes förmyndare köper en ny spelkonsol till henne, eftersom hon annars inte kan spela det nyutkomna spelet. Förmyndarna vägrar med hänvisning till familjens ekonomiska situation. Vilket av följande alternativ är lagenligt?

a) Kati meddelade att hon kontaktar myndigheterna, eftersom förmyndarnas försörjningsplikt förpliktar dem att köpa konsolen.

b) Kati meddelade att hon flyttar hemifrån eftersom hon inte längre står under förmyndarnas förmyndarskap nu när utbetalningen av barnbidraget tagit slut.

c) Kati meddelade att hon köper konsolen med sina sparpengar från sommarjobbet.

d) Katis far meddelade att hon inte längre får mat hemma eftersom hon har råd att köpa konsolen för sina pengar från sommarjobbet.

6. I en kommun som led av ekonomiska svårigheter började man fundera på att minska antalet skolor. En redaktör på den lokala tidningen fick reda på att kommunens tjänstemän kommer att föredra för kommunstyrelsen att kommunens enda gymnasium dras in. En vecka före styrelsens sammanträde tog bekymrade gymnasieelever kontakt med den tjänsteman som ansvarade för beredningen för att få information om motiveringarna till förslaget för att kunna utarbeta ett genmäle för bevarandet av gymnasiet. I vilken av följande situationer *kränker* tjänstemannen principen om god förvaltning enligt förvaltningslagen?

- a) Tjänstemannen meddelar gymnasieeleverna att ett ärende under beredning inte är deras sak, och att hen inte tänker ge ut några uppgifter. Hen påpekar därtill att ungdomarnas lärare troligen har uppmuntrat dem att kontakta tjänstemannen.
- b) Tjänstemannen ger kommunstyrelsemötets föredragningslista inkl. bilagor till gymnasieeleverna. Hen instruerar dem att lämna in ett eventuellt genmäle till kommunkansliets registratorskontor inom utsatt tid samt ger ungdomarna sina kontaktuppgifter så att de kan ta kontakt om de önskar tilläggsinformation.
- c) Gymnasieelevernas kontaktmeddelande har av misstag sänts till grannkommunens registratorskontors e-post. En tjänsteman på registratorskontoret märker misstaget och skickar gymnasieelevernas kontaktmeddelande vidare till deras hemkommun för behandling.
- d) Tjänstemannen meddelar gymnasieeleverna att hen har bytt tjänst och jobbar för en annan arbetsgivare. Hen är vänlig och ger eleverna kontaktuppgifterna till den nya ansvariga personen, och uppmanar dem att kontakta denna.

7. Åttondeklassisten Erka fick ett halvtidsarbete under sommaren på det lokala kaféet. Innan jobbet började bad Erka kaféägaren skriva ett arbetskontrakt åt honom, eller att ge skriftlig information om arbetsvillkoren. Ägaren vägrade och konstaterade att det inte behövs några papper mellan. När skolorna började krävde ägaren att Erka skulle göra kvällsturer efter skoldagen ända till midnatt, fastän Erka påpekade att han går till skolan klockan åtta. När Erka till sist vägrade att göra kvällsturer skrev ägaren en Facebook-uppdatering där han skällde ut Erka och kallade honom lat och arbetsskygg.

Ett av följande alternativ är lagenligt *i sin helhet*. Vilket?

- a) Erkas vägran att jobba enligt överenskommelse är obefogad. Arbetsgivaren kan besluta huruvida arbetskontraktet ingås muntligt eller skriftligt, och arbetstagaren har inte rätt att kräva skriftlig information.
- b) Eftersom Erkas läroplikt alltjämt pågår skulle han inte få göra mer än två timmar långa arbetsturer under skoldagarna. Arbetsgivaren ska ge den unga arbetstagaren en skriftlig redogörelse för villkoren i arbetskontraktet. Ägaren kan göra sig skyldig till ärekränkning i sitt Facebook-inlägg.
- c) Ett arbetskontrakt måste alltid göras skriftligt. Ett kafé får inte hålla öppet ända till midnatt. Erkas förmyndare bryter mot sin skyldighet att trygga barnet en harmonisk utveckling och välmående eftersom de inte ingriper när Erka arbetar under skollåret.
- d) Arbetsgivaren ska ge den unga arbetstagaren en skriftlig redogörelse för villkoren i arbetskontraktet. Ägarens inlägg i sociala medier kan uppfylla brottsrequisitet, dvs. motsvara brottsbeskrivningen. Erka får ändå inte vägra ta emot arbete som anvisats honom.

8. Gymnasieeleverna Mirjams och Kalevis förhållande är slut. Mirjam skulle gärna lägga ut bilder på sitt populära Instagram-konto över deras goda och dåliga stunder. Men Kalevi säger att bilder på honom inte får publiceras. Mirjam beslutar att publicera så mycket bilder som det är möjligt enligt lagen. Vilket av följande påståenden stämmer?

a) Mirjam kan publicera alla bilder hon vill, även de mest intima, för hon anser att hon bett om lov när bilderna togs.

b) Mirjam kan även publicera bilder av Kalevi i underkläder eller bilder där han av någon orsak ser dum ut. Mirjam har tagit bilderna och har juridisk rätt att besluta om publiceringen.

c) Mirjam kan publicera bilder av sig själv och Kalevi på offentliga platser, till exempel bilder som tagits på skolfester eller på badstranden. Dessutom kan hon publicera vilka bilder hon vill av sig själv.

d) Mirjam kan inte publicera några som helst bilder av Kalevi, eftersom Kalevi har en grundläggande rättighet att förbjuda publiceringen av dem.

2. Kort essä (max 12 p.)

Delningsekonomi är en snabbt växande, internationell företeelse. En form av delningsekonomi som väckt stor debatt är kortvarig privatinkvartering, som uppstått vid sidan av den traditionella hotell- och inkvarteringsverksamheten. Det har debatterats i offentligheten om privatinkvarterings effekter på ekonomin, samhället och de lokala invånarnas välbefinnande. Den ökade privatinkvarteringen har haft positiva effekter, men därtill har den haft diverse negativa följdverkningar.

Läs bifogade nyhetstext om kortvarig privatinkvarteringsverksamhet. Besvara därefter nedanstående frågor.

”Önskar ditt husbolag förbjuda Airbnb-verksamhet? Det är möjligt, men mycket svårt.

Det har ställvis blivit väldigt vanligt med korttidsuthyrning av bostäder och rum t.ex. via Airbnb, vilket har fått en del av husbolagen att överväga om Airbnb-verksamheten kunde förbjudas. Svaret är ja, men det är inte lätt.

Mindre än en gång i veckan får Fastighetsförbundet förfrågningar från husbolag om ett förbud av kortvarig inkvarteringsverksamhet i husbolaget. Ett bolag som diskuterar ett förbud är flervåningshuset på Nahkurinkatu i Kemi centrum.

Ärendet har diskuterats med husets invånare och i husbolagets styrelse. Många omständigheter talar för ett förbud, säger styrelseordföranden Seppo Vuori.

– Atmosfären i huset skulle eventuellt försämrats och oroligheterna skulle öka som en följd av uthyrningsverksamheten, säger Vuori.

Vuori antar att även underhålls- och driftskostnaderna ökar med ökad användning. Likaså servicebolagets, disponentens och husbolagsstyrelsens arbete.

Man borde få också uthyrarna att ställa sig bakom ett förbud

Enligt Fastighetsförbundets juridiska expert Virpi Hienonen är det möjligt att skriva in ett förbud mot kortvarig uthyrning i husbolagets nuvarande bolagsordning, men det är svårt. Man borde få alla aktieägare att ställa sig bakom beslutet – även de som använder sin bostad för kortvarig uthyrning.

– Marknadsdomstolen har fattat beslut om att en sådan ändring i bolagsordningen kräver alla aktieägares samtycke, säger Hienonen.

T.ex. om en aktieägare börjat förtjäna betydande summor på sin Airbnb-inkvartering, eller om en aktieägare bara planerar att inleda inkvarteringsverksamhet, kan hen allena torpedera förslaget genom att låta bli att ge sitt samtycke till en ändring av bolagsordningen.

Däremot är det enkelt att införa en begränsningsparagraf i bolagsordningen för ett nytt bostadsaktiebolag som precis inleder sin verksamhet.

Problem kommer sällan till kännedom

Hienonen anser att tillfällig inkvarteringsverksamhet sällan orsakar problem. De enklaste situationerna är sådana där uthyrningen gäller antingen hela huset, eller endast en eller två lägenheter som hyrs ut tillfälligt.

– Svårigheter kan uppstå om det bor både många stadigvarande invånare och många kortvarigt inkvarterade personer i huset. Det är inte fråga om ett stort problem, vi blir ganska sällan kontaktade gällande problem med Airbnb-verksamheten, säger Hienonen.

Resenärernas semesterliv är sannolikt något bullersammare än det dagliga livet i ett flervåningshus i centrum. De finländska stadigvarande invånarnas och de sydeuropeiska turisternas beteendekultur exempelvis i trapphuset kan vara väldigt olika.

Många undrar, få har vidtagit åtgärder

Ordföranden Seppo Vuoris husbolag är emellertid inte det enda som utreder möjligheten att förbjuda Airbnb-uthyrning och motsvarande verksamhet i huset. Det finns flera sådana husbolag enbart i Meri-Lappi.

– I tre eller fyra av de husbolag som jag sköter har man diskuterat frågan, berättar disponent Kirsi Hytönen på Arenna Oy.

Längre än till en inledande utredning har man tillsvidare inte kommit i de bolag som disponent Hytönen sköter. I Torneå kommer ett förbud upp på nästa mötesagenda i ett par husbolag.”

Källa: Yle 19.5.2019, <https://yle.fi/uutiset/3-10775495>
Översättning: Finlands juristförbund r.f.

2 a) Mellan vilka instanser kan rättsförhållanden förekomma och hurdana rättsförhållanden kan identifieras vid kortvarig inkvarteringsverksamhet? (6 p.)

2 b) Hurdana rättsliga och ekonomiska argument kan framföras till förmån för den beskrivna privatinkvarteringsverksamheten i materialet? Och argument emot den? (6 p.)

3. Lång essä (max. 20 p.)

På självständighetsdagen 2018 ordnades flera manifestationer i Helsingfors. Under en demonstration höll deltagarna upp hakkorsflaggor som polisen beslagtogs. Därefter fortsatte demonstrationen. Bifogat en pressbild av händelsen och riksdagens justitieombudsmans beslut i ärendet om avvisning av en förvaltningsklagan. I materialet sammanställs därtill utdrag ur de grundläggande rättigheterna som tryggas i Finlands grundlag (731/1999). Studera materialet och svara på frågorna.

Material till uppgift 3: pressbild, manifestation i Helsingfors den 6 december 2018.

Källa: <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005924727.html>

Bild: Lassi Rinne / Ilta-Sanomat.

Material till uppgift 3: Riksdagens justitieombudsmans beslut
Översättning: Finlands juristförbund r.f.

"17.12.2018

EOAK/6385/2018

Beslutsfattare: Justitieombudsmannen Petri Jääskeläinen

Föredragande: Referendarierådet Juha Haapamäki

BESLAG AV HAKKORSFLAGGOR

Ni bad om en utredning om huruvida polisen har brutit mot lagen eller i övrigt handlat klandervärt i anslutning till en demonstration på självständighetsdagen, då polisen beslagtogs nationalsocialistiska

Tysklands statsflaggor som har ett svart hakkors på vit botten. Enligt er uppfattning torde ett framförande av lagliga symboler på en offentlig plats och i en laglig demonstration falla inom ramen för yttrandefrihet.

Ert ärende föredrogs för justitieombudsmannen Petri Jääskeläinen. På hans begäran förklarar jag svaret enligt följande.

Enligt uppgift från polisstyrelsen har de flaggor som ni nämnt beslagtagits med stöd av tvångsmedelslagen. Enligt 7 kap. 1 § i tvångsmedelslagen

får ett föremål, egendom och handlingar tas i beslag, om det finns skäl att anta att:

- 1) de kan användas som bevis i brottmål,
- 2) de har avhånts någon genom brott, eller
- 3) de döms förverkade.

Enligt Helsingfors polisinskrivnings meddelande består det aktuella brottet av hets mot folkgrupp.

Enligt 7 kap. 15 § i tvångsmedelslagen ska domstolen på yrkande av den som saken gäller besluta om ett beslag ska bestå. Det innebär att grunderna för beslaget ska bedömas av domstolen. När det gäller beslag innebär rättsskyddet således uttryckligen en lagstadgad möjlighet att föra ärendet för bedömning av domstol. I princip utreder justitieombudsmannen inte ett ärende som kan föras för prövning av domstol.

Därtill konstaterar jag att förfarandet av den polis som ni kritiserar enligt uppgift från Riksåklagarämbetet även förts till Riksåklagarämbetet för en bedömning. Enligt 2 kap. 4 § i förundersökningslagen beslutar åklagaren huruvida en förundersökning ska förrättas om en polisman misstänks ha begått ett brott. Justitieombudsmannen kan inte bestämma hur åklagaren ska avgöra ärendet.

Av dessa skäl inleder justitieombudsmannen inte en prövning av ärendet.”

Material till uppgift 3: Utdrag ur Finlands grundlag

”Utdrag ur Finlands grundlag (förkortad text).

2 § Demokrati samt rättsstatsprincipen

All utövning av offentlig makt skall bygga på lag. I all offentlig verksamhet skall lag noggrant iakttas.

...

7 § Rätten till liv, personlig frihet och integritet

Alla har rätt till liv och till personlig frihet, integritet och trygghet.

Ingen får dömas till döden eller torteras eller utsättas för någon annan behandling som kränker människovärdet.

...

12 § Yttrandefrihet och offentlighet

Var och en har yttrandefrihet. Till yttrandefriheten hör rätten att framföra, sprida och ta emot information, åsikter och andra meddelanden utan att någon i förväg hindrar detta. Närmare bestämmelser om yttrandefriheten utfärdas genom lag. Bestämmelser om sådana begränsningar i fråga om bildprogram som är nödvändiga för att skydda barn kan utfärdas genom lag.

...

13 § Mötes- och föreningsfrihet

Var och en har rätt att utan tillstånd anordna sammankomster och demonstrationer samt att delta i sådana.

...

15 § Egendomsskydd

Vars och ens egendom är tryggad.

...

22 § Respekt för de grundläggande fri- och rättigheterna

Det allmänna skall se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses.”

3 a) På vilket sätt framgår rättsstatsprincipen och rättsskyddet i justitieombudsmannens redogörelse? (6 p.)

3 b) Resonera kring innehållet i materialet genom att beakta hurdana spänningar som kan uppstå mellan olika rättigheter som ska tryggas enligt grundlagen och ur vilka synvinklar de kan behandlas i samhället. (14 p.)